

RUOKAVIRASTO

Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Elintarvikevalvonnan piiriin kuuluminen ja alkutuotannon valvonta

Noora Tolin

erityisasiantuntija,
Elintarvikehygienia,
Elintarvikevalvonnan ohjaus

Ruokaviraston koulutus vilja- ja
kasvisalalle vierasaineiden ja torjunta-
ainejäämien valvonnasta

23.4.2026

Kasvisten alkutuotanto

Rekisteröitymisestä

Elintarvikevalvonta ja
valvontaviranomaiset

Ohjeet ja lisätiedot

Kasvisten alkutuotanto

Alkutuotantoa

Viljely ja sadonkorjuu sekä viljan kuivaus

Kasvisten, hedelmien, marjojen, viljan ja sienten viljely ja sadonkorjuu, itujen tuotanto sekä luonnonvaraisten marjojen, yrttien, sienten keräily ja viljan kuivaus

Kauppakunnostus ja pakkaaminen

Oman tilan tuotteiden vähäinen kauppakunnostus, peseminen, pakkaaminen, myös rahtitoimintana

Kuljetus

Alkutuotannon tuotteiden kuljetus alkutuotantopaikalta ensimmäiseen elintarvikehuoneistoon, ml. toimittaminen vähittäismyyntiin

Myynti suoraan kuluttajalle, huom! kilomäärärajat

Alkutuotannon tuotteiden myynti suoraan kuluttajalle mm. omalla tilalla, torilla, Reko-piirin kautta, enintään kilomäärärajan verran

Ei ole alkutuotantoa

Jatkojalostus

Jatkojalostus niin, että alkutuotannon tuotteen luonne muuttuu, esimerkiksi:

- kuoriminen,
- viipalointi,
- kuivaaminen,
- jäädytys/pakastus
- tuotteiden valmistus

Katso myös Ruokaviraston ohje *Rekisteröitävää elintarviketoimintaa vai ei?*

Myynti suoraan kuluttajalle yli kilomäärärajan

Alkutuotannon rekisteröinti elintarvikevalvontaan

Milloin rekisteröinti vaaditaan?

Lähtökohtaisesti kaikki elintarvikkeiden alkutuotanto on rekisteröitävä, jos siitä saatavat alkutuotannon tuotteet eivät tule yksinomaan oman kotitalouden käyttöön.

Alkutuotanto kuuluu elintarvikevalvonnan piiriin

Elintarvikevalvontaa tehdään koko elintarvikeketjussa alkutuotannosta vähittäismyyntiin asti.

Esim. maidontuotantotilalla, kalastuksessa, meijerissä ja teurastamossa, ruokatehtaassa, kaupassa, kahvilassa, ravintolassa ja ruoan nettikaupassa.

Alkutuotannon rekisteröinti-ilmoitus

- Ilmoitus uudesta toiminnasta on tehtävä kirjallisesti **oman kunnan elintarvikevalvontaviranomaiselle** viimeistään neljä viikkoa ennen toiminnan aloittamista tai olennaista muuttamista.
- Ilmoitus on tehtävä myös toiminnan keskeytyksestä yli vuodeksi ja toiminnan lopettamisesta
- Kunnan elintarvikevalvonta tallentaa alkutuotantopaikan tiedot valvontatietojärjestelmä Vatiin
- Rekisteröinti tuo alkutuotannon toiminnan elintarvikevalvonnan piiriin

Alkutuotantopaikan tietojen siirtyminen muista rekistereistä elintarvikevalvonnalle

- Kun toimija on tehnyt **esim. eläintenpitäjä- ja pitopaikkailmoituksen tai tukihakemuksen** kunnan viranomaiselle
 - ➔ Erillistä alkutuotannon rekisteröinti-ilmoitusta ei tarvitse tehdä
- Kunnan elintarvikevalvonta tallentaa alkutuotantopaikan tiedot valvontatietojärjestelmä Vatiin

Milloin alkutuotantoa ei tarvitse rekisteröidä elintarvikevalvontaan?

1. Kun kunta saa tiedon elintarvikkeiden alkutuotannosta toiselta viranomaiselta
 - Esim. kun toimija on tehnyt eläintenpitäjä- ja pitopaikkailmoituksen tai tukihakuun liittyvän ilmoituksen
2. Kun on kyse luonnonvaraisten kasvien, sienten tai riistan alkutuotannosta
 - Esim. luonnonmarjojen, -sienten ja -yrttien kerääjät sekä metsästäjät
3. Kun on kyse kasvien tai sienten alkutuotannosta **ja**
 - kyseessä on yksityinen henkilö;
 - toimintaa ei voi pitää elinkeinon harjoittamisena
 - toiminta on osa rekisteröityä elintarviketoimintaa

Mitä tietoja ilmoituksessa annetaan?

- Ilmoituksessa on annettava seuraavat tiedot:
 - 1) toimijan nimi ja yhteystiedot;
 - 2) toimijan yritys- ja yhteisötunnus, tilatunnus tai asiakastunnus, taikka näiden puuttuessa henkilötunnus;
 - 3) alkutuotantopaikan nimi ja yhteystiedot;
 - 4) alkutuotantopaikan käyntiosoite ja kunta;
 - 5) tieto harjoitettavasta toiminnasta ja sen arvioidusta laajuudesta;
 - 6) toiminnan arvioitu aloittamisajankohta.
- Ilmoituksen voi tehdä kunnan tarjoamalla lomakkeella tai vapaamuotoisesti kirjallisena, jos vaaditut tiedot on esitetty.
- Ilmoitus toimitetaan oman kunnan elintarvikevalvontaviranomaiselle.

Alkutuotannon tuotteiden kuljetuksen rekisteröinti

- Alkutuotannon toimijan ei tarvitse tehdä erillistä ilmoitusta, kun hän kuljettaa itse tuottamiaan alkutuotannon tuotteita pois alkutuotantopaikalta.
- Jos muu toimija kuljettaa tuotteita, alkutuotannon kuljetustoiminnasta on tehtävä ilmoitus, ellei siitä ole jo ilmoitettu muun rekisteröidyn elintarviketoiminnan yhteydessä.

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Viljelyn lisäksi alkutuotannon tuotteiden myyntiä tai jatkojalostusta?

Alkutuotannon tuotteiden myynti suoraan kuluttajille

- Omia alkutuotannon tuotteita saa myydä pienimuotoisesti suoraan kuluttajille esimerkiksi omalla tilalla tai torilla, Huom! kilomääräraajat

Alkutuotannon rekisteröinti riittää

- Jos pienimuotoisen toiminnan kilomääräraajat ylittyvät, **myynnistä** tulee tehdä **elintarviketoiminnan rekisteröinti-ilmoitus** (= alkutuotannon tason ylittävää toimintaa)

MMMn asetus
318/2021, 8 §

- **ituja** enintään 5 000 kg vuodessa,
- **lehtivihanneksia** enintään 50 000 kg vuodessa ja
- **muita kasviperäisiä alkutuotannon tuotteita ja sieniä** enintään 100 000 kg vuodessa

Alkutuotannon tuotteiden jatkojalostuksen rekisteröinti

Alkutuotannon tuotteiden jatkojalostuksesta on pääsääntöisesti tehtävä **elintarviketoiminnan rekisteröinti-ilmoitus.**

Ilmoitus tehdään sähköisesti ilppa-ilmoituspalvelussa

Alkutuotannon tuotteiden jatkojalostus – poikkeuksia rekisteröinnistä

Kun tuotteiden myynnin liikevaihto on **alle** arvonlisäverottoman toiminnan liikevaihtorajan **JA**

- Jos jatkojalostukseen liittyy **vain vähän elintarviketurvallisuuteen liittyviä riskejä**, elintarviketoiminnan rekisteröintiä ei tarvitse tehdä. Alkutuotanto on kuitenkin rekisteröitävä.
- Jos jatkojalostukseen liittyy **kohtalaisia elintarviketurvallisuuteen liittyviä riskejä**, on tuotteiden **koemarkkinointi** mahdollista **enintään vuoden ajan**, ilman elintarviketoiminnan rekisteröintiä. Alkutuotanto on kuitenkin rekisteröitävä.

ALV-raja on tällä hetkellä
20 000 € vuodessa

Neuvoja elintarvike-
turvallisuusriskien
arviointiin saa kunnan
elintarvikevalvonnasta.

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Elintarvikevalvonta

Tavoitteena turvalliset elintarvikkeet

Elintarvikealan toimija

Vastaa **omavalvonnallaan**, että toiminta ja elintarvikkeet täyttävät lainsäädännön vaatimukset.

Elintarvikevalvontaviranomainen

Arvioi yrityksen omavalvonnan toimivuutta ja riittävyttä.

Tavoitteena on varmistaa, että

- elintarvikkeet ovat turvallisia,
- elintarvikkeet tai niistä annettavat tiedot eivät johda kuluttajaa harhaan,
- toiminta, tuotteet sekä tuotteista annettavat tiedot täyttävät elintarvikelainsäädännön vaatimukset.

Elintarvikevalvonnan viranomaiset

- **Kunnat** tekevät suurimman osan elintarvikevalvonnasta, mm.
 - Rekisteröi / hyväksyy toiminnan
 - Tekee tarkastuksia
 - Neuvoo
- Kasvitiloilla elintarvikevalvontaa tekevät terveystarkastajat
- **Ruokavirasto** johtaa ja kehittää elintarvikevalvontaa koko Suomen alueella
- **Elinvoimakeskukset** tekevät kasvitiloilla ehdollisuuden valvontaa

Suosittelut tarkastustiheydet

Itujen tuotanto:
1 / 2 vuoden välein

Sellaisenaan syötävien
kasvisten tuotanto:
3 / 5 vuoden välein

Muu kasvin- ja
siententuotanto:
tarvittaessa

Elintarvikeala	^
Ohjeet ja lainsäädäntö	^
Oiva-arviointiohjeet	v
Alkutuotannon valvontaohjeet	
Alkutuotanto	v
Elintarvikeyrityksen perustaminen ja omavalvonta	v
Tuote- ja toimialakohtaiset vaatimukset	v
Tilat ja välineet	v
Hygieeninen toiminta	v
Omavalvonnan näytteenotto ja tutkimukset	v
Rakennusmerkinnät ja markkinointi	v

Elintarvikkeiden alkutuotanto

Hae alkutuotannon elintarvikevalvonta -ohjeista

Alkutuotannon elintarvikevalvonta

- Ohjeet alkutuotannon elintarvikevalvontaan, päivitetty 28.3.2022
Kun tehdään esimerkiksi maitohygieniatarkastus / navettahygieniatarkastus, tarkastetaan ohjeosiot 1, 2 ja 4.
- **0. Arviointiasteikon arvosanojen yleiset määräytymisperusteet**
- **1. Yleiset elintarvikkeiden alkutuotantoa koskevat vaatimukset**
- **2. Eläintuotannon yhteiset vaatimukset**
- **3. Lihantuotannon erityisvaatimukset**
- **4. Maidontuotannon erityisvaatimukset**
- **5. Munantuotannon erityisvaatimukset**
- **6. Hunajantuotannon erityisvaatimukset**
- **7. Vesiviljelyn ja kalastuksen erityisvaatimukset**
- **8. Kasvin- ja siententuotannon yhteiset vaatimukset**
- **9. Iduntuotannon erityisvaatimukset**
- **10. Alkutuotannon tuotteiden kuljetuksen erityisvaatimukset**

1. Yleiset elintarvikkeiden alkutuotantoa koskevat vaatimukset

	Tulosta
Julkaisupäivä: 28. maaliskuuta 2022	

Kaikki ohjeet alkutuotannon elintarvikevalvontaan

1.1 Alkutuotannon rekisteröinti-ilmoitus

Ohje/versio: 4706/04.02.00.01/2021/2, voimaantulopäivä 28.3.2022

Huomioitavaa:

- Alkutuotannon rekisteröinti-ilmoitus vaaditaan lähes kaikilta alkutuotannon toimijoilta.
- Alkutuotannon rekisteröinti-ilmoituksen tekeminen ei kuitenkaan ole tarpeen, jos kunnan elintarvikevalvontaviranomainen on saanut tiedon alkutuotantopaikasta ja siellä harjoitettavasta toiminnasta toiselta viranomaiselta. Tällöin kunnan elintarvikevalvontaviranomaisen tulee ilmoittaa tuottajalle saaneensa tätä koskevat tiedot.
- Alkutuotannon rekisteröinti-ilmoitusta ei vaadita luonnonvaraisten marjojen, sienten ja yrttien keräilijöiltä eikä luonnonvaraisen riistan metsästäjiltä.
- Alkutuotannon rekisteröinti-ilmoitusta ei vaadita kasvien ja sienten alkutuotantopaikasta, jos toimija on yksityinen henkilö, toimintaa ei voida pitää elinkeinon harjoittamisena tai toiminta tapahtuu osana saman toimijan rekisteröidyn elintarvikehuoneiston toimintaa.
- Itujen tuotantoa, tuotantomäärästä riippuen, koskee joko alkutuotannon rekisteröinti-ilmoituksen tekeminen tai alkutuotantopaikan hyväksyntä. Elintarvikelain §:n 9 mukaan itujen

Sisällysluettelo

Näytä kaikki tasot >>

1.1 Alkutuotannon rekisteröinti-ilmoitus

1.2 Omavalvonnan kuvaus ja sen riittävyys

1.3 Tilojen riittävyys

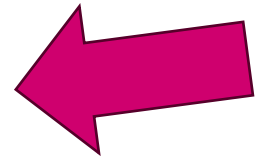
1.4 Haitta- ja muut eläimet

1.5 Henkilöstön terveydentila ja henkilöstön terveysriskejä koskeva koulutus

1.6 Elintarvikkeiden jäljitettävyys TE

1.7 Takaisinvedot ja poikkeustilanteista ilmoittaminen TE

4.1.5, 5.5, 6.6, 7.6, 8.8 ja 9.11
Elintarvikekontaktimateriaalit

8. Kasvin- ja siententuotannon yhteiset vaatimukset

Tulosta
Julkaisupäivä: 28. maaliskuuta 2022

Kaikki ohjeet alkutuotannon elintarvikevalvontaan

8.1 Tilojen ja laitteiden puhtaanapito

Ohje/versio: 4763/04.02.00.01/2021/2, voimaantulopäivä 28.3.2022

Huomioitavaa:

- Tätä ohjetta sovelletaan kaikissa kasveista ja sienistä saatavia elintarvikkeita tuottavissa alkutuotantopaikoissa. Alkutuotannoksi katsotaan myös itse tuotettujen

Tarkastettavia asioita:

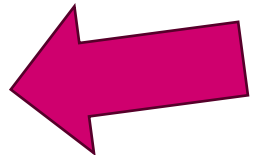
Tarkastetaan täyttyvätkö seuraavat vaatimukset:

- Alkutuotannossa ja siihen liittyvien toimintojen yhteydessä käytetyt elintarvikkeiden kasvatus-, käsittely- ja varastotilat (esimerkiksi kasvihuoneet ja siilot) sekä välineet, laitteet, säiliöt ja ajoneuvot tulee pitää puhtaina.

Sisällysluettelo

[Näytä kaikki tasot >>](#)

8.1 Tilojen ja laitteiden puhtaanapito
8.2 Jätteen ja vaarallisten aineiden käsittely ja varastointi TE
8.3 Tutkimukset vedestä ja kirjanpito tutkimustuloksista TE
8.5 Kasvien ja sienien myynti suoraan kuluttajille ja toimittaminen paikalliseen vähittäismyyntiin
8.6 Elintarvikkeista annettavat tiedot
8.9 Kirjanpito biosidien käytöstä TE
8.10 Biosidien käyttö TE

Ohjeet ja lisätietoa

Elintarvikkeiden alkutuotannosta
Ruokaviraston sivuilla:

Alkutuotanto

Elintarvikkeiden alkutuotannon valvontaohjeet

Kasvisten alkutuotannon ohjeet ja oppaat

Mm. ohje tuoreiden marja-, hedelmä- ja vihannestuotteiden myyjille kauppojen sisä- ja ulkomyyntipaikoilla →

Ohje koskee kasvisten, marjojen ja sienien myyntiä toreilla, kauppojen edustoilla, kauppakeskuksissa ja muissa vastaavissa paikoissa.

SUOJAA MYYNTIPISTE SATEELTA JA LINNUILTA

Pöly, kosteus ja lämpö sekä haittaeläimet voivat vaikuttaa kasvisten, marjojen ja sienien laatuun ja turvallisuuteen. Tästä syystä ulkona oleva myyntipiste täytyy suojata katoksella, jonka alle kaikki myymäsi elintarvikkeet mahtuvat. Pohja pitää suojata tarvittaessa, etenkin jos maapohja on hiekkaa. Kaikki kasvikset, marjat ja sienet sekä niiden säilytyslaatikot ja pakkausmateriaalit on hyvä säilyttää esimerkiksi hyllyillä tai lavoilla. Varmista, etteivät linnut pääse syömään kasviksia, marjoja ja sieniä tai ostamaan niiden päälle. Kaikki myyntiä odottavat elintarvikkeet kannattaa peittää tai säilyttää varastossa tai kuljetusautossa.

VARMISTA MIHIN JÄTTEET VOI TOIMITTAA

Jätteet houkuttelevat nopeasti lintuja ja hyönteisiä myyntipisteeseen ja sen ympäristöön. Varaa jätteitä varten riittävä määrä kannellisia jäteastioita. Jäteasiat on tyhjennettävä riittävän usein, tarvittaessa useita kertoja päivässä. Myös jäteveden asianmukaisesta hävittämisestä on huolehdittava.

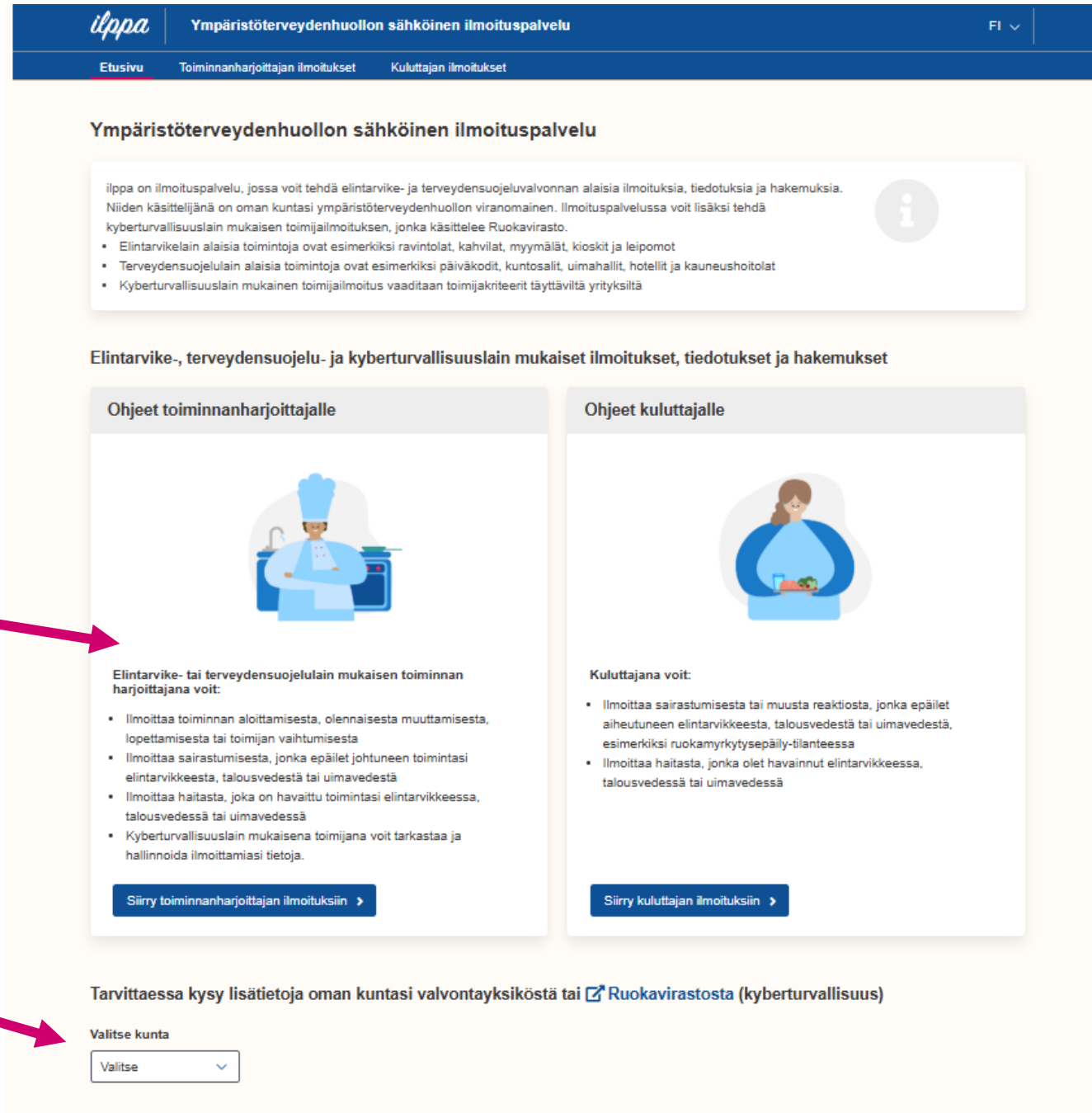
Yhteys oman kunnan elintarvikevalvontaan

<https://ilppa.fi/etusivu>

Elintarviketoiminnan rekisteröinti-ilmoituksen tekeminen

Alkutuotannon rekisteröintiä ei voi vielä tehdä ilppassa.

Kuntien yhteystiedot hakutoiminnolla

The screenshot shows the homepage of the 'ilppa' (Ilmoituspalvelu) website. The header includes the 'ilppa' logo and the title 'Ympäristöterveydenhuollon sähköinen ilmoituspalvelu'. Navigation links for 'Etusivu', 'Toiminnanharjoittajan ilmoitukset', and 'Kuluttajan ilmoitukset' are visible. The main content area is titled 'Ympäristöterveydenhuollon sähköinen ilmoituspalvelu' and contains an introductory text and an information icon. Below this, there are two columns of instructions: 'Ohjeet toiminnanharjoittajalle' (with a chef icon) and 'Ohjeet kuluttajalle' (with a woman icon). The 'toiminnanharjoittajalle' section lists reporting requirements for food safety and food hygiene, with a button to 'Siirry toiminnanharjoittajan ilmoituksiin'. The 'kuluttajalle' section lists reporting requirements for food safety and food hygiene, with a button to 'Siirry kuluttajan ilmoituksiin'. At the bottom, there is a section for 'Tarvittaessa kysy lisätietoja oman kuntasi valvontayksiköstä tai Ruokavirastosta (kyberturvallisuus)', followed by a 'Valitse kunta' dropdown menu.

ilppa on ilmoituspalvelu, jossa voit tehdä elintarvike- ja terveysuojeluvälön alaisia ilmoituksia, tiedotuksia ja hakemuksia. Niiden käsitelijänä on oman kuntasi ympäristöterveydenhuollon viranomainen. Ilmoituspalvelussa voit lisäksi tehdä kyberturvallisuuslain mukaisen toimijailmoituksen, jonka käsittelee Ruokavirasto.

- Elintarvikelain alaisia toimintoja ovat esimerkiksi ravintolat, kahvilat, myymälät, kioskit ja leipomot
- Terveysuojelulain alaisia toimintoja ovat esimerkiksi päiväkodit, kuntosalit, uimahallit, hotellit ja kauneushoitolat
- Kyberturvallisuuslain mukainen toimijailmoitus vaaditaan toimijakriteerit täyttäviltä yrityksiltä

Elintarvike-, terveysuojelu- ja kyberturvallisuuslain mukaiset ilmoitukset, tiedotukset ja hakemukset

Ohjeet toiminnanharjoittajalle

Elintarvike- tai terveysuojelulain mukaisen toiminnan harjoittajana voit:

- Ilmoittaa toiminnan aloittamisesta, olennaisesta muuttamisesta, lopettamisesta tai toimijan vaihtumisesta
- Ilmoittaa sairastumisesta, jonka epäilet johtuneen toimintasi elintarvikkeesta, talousvedestä tai uimavedestä
- Ilmoittaa haitasta, joka on havaittu toimintasi elintarvikkeessa, talousvedessä tai uimavedessä
- Kyberturvallisuuslain mukaisena toimijana voit tarkastaa ja hallinnoida ilmoittamiasi tietoja.

[Siirry toiminnanharjoittajan ilmoituksiin >](#)

Ohjeet kuluttajalle

Kuluttajana voit:

- Ilmoittaa sairastumisesta tai muusta reaktiosta, jonka epäilet aiheutuneen elintarvikkeesta, talousvedestä tai uimavedestä, esimerkiksi ruokamyrkytyspäily-tilanteessa
- Ilmoittaa haitasta, jonka olet havainnut elintarvikkeessa, talousvedessä tai uimavedessä

[Siirry kuluttajan ilmoituksiin >](#)

Tarvittaessa kysy lisätietoja oman kuntasi valvontayksiköstä tai [Ruokavirastosta](#) (kyberturvallisuus)

Valitse kunta

Valitse

RUOKAVIRASTO

Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Kiitos